

הסכם הסחר החדש שבין ישראל לדרום קוריאה

עו"ד גיל נדל

ממש לאחרונה, ביום 4.12.22 נכנס לתוקפו הסכם אזור הסחר החופשי בין ישראל לבין דרום קוריאה. זהו הסכם אזור הסחר החופשי הראשון שנחתם בין מדינת ישראל לבין מדינה באסיה שאינה במזרח התיכון, ועל הכוונת - בשלבי התקדמות שונים – נמצאים הסכם אזור סחר חופשי עם וייטנאם, סין, הודו, ועוד.

ההסכם עוסק בסוגיות שונות ואנו נתמקד בענין הפטור ממכס על טובין מיובאים.

ככלל, ההסכם עם דרום קוריאה מעניק פטור ממכס למוצרים שמקורם בישראל או בדרום קוריאה. על מרבית המוצרים – הפטור הוא מיידי, דהיינו לטובין שייובאו החל מ 4.12.22. יחד עם זאת קיימים מוצרים שהפחתת המכס בהם היא מדורגת לאור מספר שנים (שלוש, חמש, ועוד) ורק בסוף התקופה נגיע לפטור מלא. יש גם מוצרים – מוצרים חקלאיים – שלגביהם הפטור ינתן ביחס למכסה מסויימת, ויש מוצרים – חקלאיים גם הם – שלגביהם לא יינתן כלל הפטור.

על מנת לקבוע אימתי מוצר ייחשב כמוצר שמקורו בישראל או בדרום קוריאה קובע ההסכם, כמקובל בהסכמי אזור סחר חופשי, כללי מקור.

ככלל, מוצר יחשב כמוצר מקורי אם הוא גודל או הופק בשלמותו בישראל או בדרום קוריאה. במקרה שאין מדובר במוצר שהופק בשלמותו, כי אז על המוצר לעבור במדינות פעולות של עבודה או עיבוד שאינן פעולות זניחות (כמו שטיפה, ניקוי, צביעה, הרכבה פשוטה, מילוי, סימון, בדיקת איכות וכו') וגם עליו לעבור במדינות עבודה או עיבוד בהתאם לכללי המקור הפרטניים הקבועים לכל פרק. כללי המקור הפרטניים ערוכים בהתאם לסיווג המכס של המוצר (HS CODE), ברמת של פרק – שתי ספרות. כלומר, אם ברצון יצרן רכב קוריאני לדעת אימתי רכב חשמלי שיוצר בקוריאה וכולל מצבר סיני ייחשב כרכב קוריאני, עליו לוודא, ראשית, שפעולות הייצור אצלו אינן זניחות, וגם לוודא שהרכב עומד בכללי המקור של פרק 87 (שבו מסווגים כלי רכב). אגב, כללי המקור של פרק 87 הם די גמישים: חלופה אחת - שינוי סיווג. חלופה שניה – שערך הטובין הבלתי מקוריים (דהיינו לא קוריאנים ולא ישראלים) אינו עולה על ששים אחוזים ממחיר המוצר בשער המפעל (כולל רווח).

מעבר לעמידה המהותית בכללי המקור, על המוצר להיות מובל במישרין בין המדינות. הובלה במישרין אינה דווקא הפלגה ישירה. גם שטעון אפשרי וגם הובלה בשטר מטען משולב. ככל שהמוצר מתעכב בארץ ביניים - עליו להישאר בפיקוח רשות המכס במדינת הביניים.

כדי ליהנות מהפטור ממכס יש צורך לצייד את המשלוח בהצהרת מקור שהונפקה לפי ההסכם. זאת יכולה להיות תעודת מקור, ויכולה להיות גם הצהרת חשבונית. הנוהל שהוציאה רשות המסים מספק ביאור מפורט לתכנים שצריכים להיות בתעודת המקור או בהצהרת החשבונית. נספר שבכל הנוגע להצהרת חשבונית – ככל שערך הטובין שבמשלוח שלגביהם נטען מעמד המקור עולה על 1000 דולר ארה"ב - חייב היצואן להיות "יצואן מאושר" בעל מספר רישום שהוקצה לו על ידי רשות המכס במדינת היצוא.

ביבוא לישראל יש לצרף את הצהרת המקור להצהרת היבוא. במקרים מיוחדים שפורטו בנוהל רשות המסים ניתן יהיה להגיש את הצהרת המקור בדיעבד כל עוד דווח על כך בעת שחרור הטובין במסגרת הליך אילוץ מול בית המכס.

בהצהרת המקור יש לציין את האופן שבו הטובין מוגדרים כמקוריים: האם מדובר בטובין שהושגו בשלמותם במדינה, או שמא מדובר בטובין שיוצרו בשלמותם מחומרי גלם שמקורם באחת משתי המדינות, או שמא מדובר בטובין שיוצרו מחומרי גלם שמקורם אינו באחת משתי המדינות. מקרה נוסף הוא טובין שיוצרו באזור הסחר המשותף של דרום קוריאה וצפון קוריאה (שכרגע אינו פעיל).

מה מעמדם של טובין שיוצרו לפני כניסת ההסכם לתוקף, אך טרם שוחררו מפיקוח המכס במדינת היבוא? האם הם יזכו לפטור ממכס?

התשובה היא חיובית בהתאם להוראת המעבר שבהסכם. על פי הוראת המעבר, טובין שנמצאים במעבר או בשטחה של מדינת היבוא וטרם שוחררו מפיקוח רשות המכס, יהיה זכאים לפטור ממכס בכפוף לכך שתוגש לגביהם ביחד עם שחרורם תעודת מקור שצוין בה שהוצאה בדיעבד, תוך 12 חודשים מיום כניסת ההסכם לתוקף, שתתייחס לאותם טובין. באופן הזה, למשל, רכבים קוריאניים שנמצאים במחסני ערובה בישראל בפיקוח המכס, יוכלו ליהנות מפטור ממכס אם תצורף להצהרת היבוא ולמסמכי היבוא תעודת מקור שצוין בה שהוצאה בדיעבד והיא מתייחס לאותן חשבוניות ולאותן שלדות שכרגע מאוחסנות במחסן הערובה.